

Opgang, 11 januari 2026

Teksten

1 – Henry Purcell (c.1659-1695): "The blessed Virgin's expostulation", Z. 196 (April Cantelo, sopraan; George Malcolm, klavecimbel)

Purcell schreef dit stuk in een Italiaanse "opera-stijl", vol expressie van de moeder die haar kind kwijt is, en wanhopig overal op zoek gaat. Hij gaf het de subtitel mee: "When our Saviour, at twelve years of age, had withdrawn himself". Dit is een oude opname (1958, remastered) maar nog steeds een van de mooiste en expressiefste.

Tell me, some pitying angel, quickly say, where does
my soul's sweet darling stray, in tiger's, or more
cruel Herod's way?

Ah! rather let his little footsteps press unregarded
through the wilderness, where milder savages
resort: the desert's safer than a tyrant's court.

Why, fairest object of my love, why dost thou from
my longing eyes remove?

Was it a waking dream that did foretell thy
wondrous birth? no vision from above?

Where's Gabriel now that visited my cell? I call; he
comes not; flatt'ring hopes, farewell.

Me Judah's daughters once caress'd, call'd me of
mothers the most bless'd.

Now (fatal change!) of mothers most distress'd.

How shall my soul its motions guide? How shall I
stem the various tide, whilst faith and doubt my
lab'ring soul divide?

For whilst of thy dear sight beguil'd, I trust the God,
but oh! I fear the child.

Zeg me, een barmhartige engel, zeg het snel: waar
dwaalt mijn lieve schatje rond, op het pad van een
tijger, of op dat van de wrede Herodes?

Ach! Laat zijn voetstapjes liever onopgemerkt door
de wildernis gaan, waar mildere wilden ronddwalen:
de woestijn is veiliger dan het hof van een tiran.

Waarom, mijn liefste ding, waarom onttrek je je aan
mijn zuchtende blik?

Was de voorspelling van je wonderbaarlijke
geboorte een dagdroom? Geen visioen van boven?

Waar is Gabriel nu, die mijn cel bezocht? Ik roep
hem, maar hij komt niet; valse hoop, vaarwel.

Juda's dochters hebben mij ooit gekoesterd en mij
de meest gezegende moeder genoemd.

Nu (noodlottige verandering!) zijn de moeders het
meest in nood.

Hoe kan ik mijn emoties bedwingen? Hoe kan ik de
wisselende stemmingen in de hand houden, terwijl
geloof en twijfel mijn gekwelde ziel splijten?

Want terwijl ik door jouw dierbare aanblik bevangen
ben, vertrouw ik op God, maar oh! Ik vrees het kind.

2 – Johann Sebastian Bach (1685-1750): Cantate "Mein liebster Jesus ist verloren", BWV 154 (Jessica Jans, sopraan; Elvira Bill, alt; Bernhard Berchtold, tenor; Jonathan Sells, bas; orkest J.S. Bachstiftung, o.l.v. Rudolf Lutz)

Cantate BWV 154 is geschreven voor de eerste zondag na Epifanie, 9 januari 1724, op basis van het verhaal van de 12-jarige Jezus in de tempel: Jozef (tenor) die zich in zijn aria wanhopig beklaagt over het verlies van Jezus; Maria (alt) die verslag doet van haar hartstochtelijke zoektocht; en de uitgelaten vreugde van twee ouders die door hun teruggevonden zoon Jezus (bas) zijn gerustgesteld.

De vertaling is van Ria van Hengel.

1. Aria (tenor)

Mein liebster Jesus ist verloren:

o Wort, das mir Verzweiflung bringt,
o Schwert, das durch die Seele dringt,
o Donnerwort in meinen Ohren.

Ik ben mijn liefste Jezus kwijtgeraakt:

o woord dat mij wanhopig maakt,
o zwaard, dat door mijn ziel gaat,
o donderwoord in mijn oren.

Vervolg op pagina 2

2. Recitatief (tenor)

Wo treff ich meinen Jesum an, wer zeigt mir die
Bahn, wo meiner Seelen brünstiges Verlangen, mein
Heiland, hingegangen?
Kein Unglück kann mich so empfindlich rühren, als
wenn ich Jesum soll verlieren.

Waar vind ik mijn Jezus, wie toont me waar het
vurige verlangen van mijn ziel, mijn Verlosser, is
heengegaan?
Geen ongeluk kan mij zo raken als het verliezen van
Jezus.

3. Koraal

Jesu, mein Hort und Erretter,
Jesu, meine Zuversicht,
Jesu, starker Schlangentreter,
Jesu, meines Lebens Licht!
Wie verlangt meinem Herzen,
Jesulein, nach dir mit Schmerzen!
Komm, ach komm, ich warte dein,
komm, o liebstes Jesulein!

Jezus, mijn steun en redder,
Jezus mijn toeverlaat,
Jezus, sterke vertrapper van de slang,
Jezus, licht van mijn leven!
Wat verlangt mijn hart,
kleine Jezus, smartelijk naar jou!
Kom, ach, kom, ik wacht op jou,
kom, o liefste kleine Jezus.

4. Aria (alt)

Jesu, laß dich finden, laß doch meine Sünden keine
dicke Wolken sein, wo du dich zum Schrecken willst
für mich verstecken, stelle dich bald wieder ein!

Jezus, laat u vinden, laat mijn zonden toch geen
dikke wolken zijn waarachter u zich tot mijn schrik
voor mij verbergt, verschijn spoedig weer!

5. Arioso (bas)

"Wisset ihr nicht, daß ich sein muß in dem, das
meines Vaters ist?"

Weten jullie niet dat ik in het huis van mijn Vader
moet zijn?

6. Recitatief (tenor)

Dies ist die Stimme meines Freundes, Gott Lob und
Dank!
Mein Jesu, mein getreuer Hort, läßt durch sein Wort
sich wieder tröstlich hören;
ich war vor Schmerzen krank, der Jammer wollte mir
das Mark in Beinen fast verzehren; nun aber wird
mein Glaube wieder stark, nun bin ich höchst
erfreut;
denn ich erblicke meiner Seelen Wonne, den
Heiland, meine Sonne, der nach betrübter
Trauernacht durch seinen Glanz mein Herze fröhlich
macht.
Auf, Seele, mache dich bereit! Du mußt zu ihm in
seines Vaters Haus, hin in den Tempel ziehn;
da läßt er sich in seinem Wort erblicken, da will er
dich im Sakrament erquicken; doch, willst du
würdiglich sein Fleisch und Blut genießen, so mußt
du Jesum auch in Buß und Glauben küssen.

Dat is de stem van mijn vriend, God zij geloofd en
geprezen!
Mijn Jezus, mijn trouwe toeverlaat, laat zich door
zijn woord weer troostend horen.
Ik was ziek van smart, mijn verdriet verteerde bijna
het merg in mijn gebeente, maar nu wordt mijn
geloof weer sterk, nu ben ik zeer verheugd,

want ik aanschouw het geluk van mijn ziel, de
Verlosser, mijn zon, die na een droevige nacht van
verdriet met zijn glans mijn hart blij maakt.

Kom, ziel, maak je gereed! Je moet naar hem toe
gaan in het huis van zijn Vader, de tempel;
daar openbaart hij zich in zijn woord, daar zal hij je
in het sacrament verkwikken; maar als je waardig
deel wil hebben aan zijn vlees en bloed, dan moet je
Jezus ook boetvaardig en gelovig kussen.

7. Aria / duet (alt, tenor)

Wohl mir, Jesus ist gefunden, nun bin ich nicht mehr
betrübt.
Der, den meine Seele liebt, zeigt sich mir zur frohen
Stunden.
Ich will dich, mein Jesu, nun nimmermehr lassen, ich
will dich im Glauben beständig umfassen.

Ik ben gelukkig, Jezus is gevonden, nu ben ik niet
meer bedroefd.
De liefde van mijn ziel toont zich aan mij in blijde
uren.
Ik zal u nu, mijn Jezus, nooit meer loslaten, ik zal u in
het geloof voortdurend vasthouden.

8. Koraal

Meinen Jesum laß ich nicht,
geh ihm ewig an der Seiten;
Christus läßt mich für und für
zu den Lebensbächlein leiten.
Selig, wer mit mir so spricht:
Meinen Jesum laß ich nicht.

Mijn Jezus laat ik niet los,
eeuwig blijf ik naast hem gaan;
Christus leidt mij voortdurend
naar de levensbeekjes.
Gelukkig is hij die met mij dit zegt:
Mijn Jezus laat ik niet los.

3 – Heinrich Ignaz Franz Biber (1644-1704): "Rosenkranz Sonate 5 deel IV" – Sarabande/Double (Meret Lüthi, viool; Les Passions de l'Âme)

Biber heeft zijn Rosenkrantz Sonaten gebaseerd op de vijftien "geheimen" die gebeden worden in het rozenkransgebed. Nummer 5 is gebaseerd op het 5^e gebed, in de eerste zgn. "vreugdevolle geheimen". De reeks wordt met een 16^e sonate (Passacaglia) afgesloten.

Biber past in deze sonates zogenaamde "scordatura" toe: de snaren van de viool worden anders gestemd om de klankkleur van het instrument aan te passen, specifieke lichte dissonanties te creëren, en bepaalde (anders onmogelijke) dubbelgreep-akkoorden mogelijk te maken. In de 5e sonate zijn de snaren a–e'–a'–cis" gestemd (i.p.v. standaard g–d'–a'–e").

Deze 5^e sonate bestaat uit 4 delen, waarvan hier nu alleen het laatste klinkt.